

Násfa - eljegyzési násfa

Ötvösgyűjtemény

Leltári szám:	E 65.14
Készítés ideje:	17. SZÁZAD ELEJE
Készítés helye:	Dél-Németország
Anyag:	arany
Technika:	zománcozott
Méretek:	magasság: 6,7 cm szélesség: 5,1 cm súly: 47,4 g

A két ékszer szinte teljesen azonos, csak a sérülések mértékében különbözik. A násfákat a szerelemre és házasságra utaló ornamentelek díszítik. Kétoldalt a termékenységre utaló virágos bőségszarun színes tollú papagáj („szerelemmadár”, a szépség szimbóluma) áll. Fent két pálmalevél között nefelejcs, a hűség jelképe. Alatta két „egymáshoz közeledő” jobb kéz által tartott vörös (lángoló) szív és az ékszer alsó részén található csokolódzó galambpár a viszonzásra találó, kölcsönös, boldog szerelem szimbólumai.

Az ékszerpár szimbolikája nyilvánvalóvá teszi, hogy eljegyzési ajándéknak készült. Ezeket a kor szokása szerint később továbbajándékozhatták, így az eredeti megrendelő, az első tulajdonos személye azonosításra alkalmas, részletes inventáriumi leírások hiányában gyakran kideríthetetlen. A széles körben elterjedt szimbólumok sem segítenek a pontosabb meghatározásban. A hagyomány a fenti násfapárt – feltételezésként, megalapozott bizonyítékok nélkül – Esterházy Miklós nádor személyéhez kapcsolja, aki 1612-ben vette feleségül Dersffy Orsolyát (†1619), majd 1624-ben Nyáry Krisztinát (†1641).

Különböző külföldi gyűjteményekben található néhány, a budapestiekhez nagyon hasonló ékszer. A baltimore-i Walters Art Gallery-ben őrzött 17. századi ruhadísz (ld. [itt](#)) még ékköveinek és egyes díszítőmunkáinak hiányosságaiában is szoros egyezést mutat a budapesti násfapárral. A közeli rokonságot mutató darabok gazdag eljegyzési ékszeregyüttesre utalnak, melynek fő darabja lehetett az ugyancsak a baltimore-i gyűjteményben őrzött, azonos motívumokkal díszített, közel fél méter hosszú, „délnémet vagy magyar” meghatározású nyaklánc, az ún. *Esterházy Marriage Collar* (ld. [itt](#)). (Meghatározása szerint Miklós nádor 1612. évi esküvőjéhez kötik.) A középen függő, illetve a két végén található násfák néhány apró eltéréstől eltekintve szinte teljesen megegyeznek a budapesti ékszerekkel.

A budapesti násfapárnál nagyobb és épebb, további díszítőmunkákkal és ékkövekkel kibővített variánsát az amszterdami Rijksmuseum őrzi (ld. [itt](#)). Egyes feltételezések ezt a függőt a későbbi I. Keresztély szász választófejedelem (1586–1591) Zsófia brandenburgi örgrófnővel tartott 1582. évi menyegzőjével hozták kapcsolatba, vagyis a 17. századnál korábbi időszakra helyezik.

E függőékszer-típus kialakulásáról több teória született. Néhány példányának bizonyíthatóan magyar vonatkozása miatt természetszerűen a magyar eredeztetés is fölmerült. Egyesek az Augsburgban működött, francia származású Daniel Mignot 1593–1596 körül készült tervrajzaival hozzák kapcsolatba, mások a délnémet eredet helyett II. (Habsburg) Rudolf (1576–1612) udvari művészeinek körébe vonják.

Irodalom

- szerző: Horváth Hilda: *Nemzeti kincstárunk, az Esterházy hercegi kincstár 20. századi története*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2014. - 19 A/252, 19 B színes kép
- Szerk.: Szilágyi András: *Műtárgyak a fraknói Esterházy-kincstárból az Iparművészeti Múzeum gyűjteményében*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2014. - Nr. IV.5. (Simonyi István)
- Szerk.: Szilágyi András: *Esterházy-kincsek. Öt évszázad műalkotásai a hercegi gyűjteményből*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2006. - Nr. 98. (Pandur Ildikó)

- Szerk.: Szilágyi András: *Hungary's heritage: princely treasures from the Esterházy Collection from the Museum of Applied Arts*. Paul Holberton, London, 2004. - Nr. 40.
- Szerk.: Pataki Judit: *Művészet és Mesterség. CD-ROM*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1999. - fém 11.
- Szilágyi András: *Az Esterházy-kincstár*. Helikon Kiadó, Budapest, 1994. - p. 46.
- Szerk.: Pataki Judit: *Ékszerek, érmek, rendjelek*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - 6. és kép (Pandur Ildikó, Szilágyi András, G. Héri Veronika)
- Détári Angéla: *Régi magyar ékszerek*. Corvina Kiadó, Budapest, 1976. - 47. kép

